

एकीकृत सम्पत्तिकर व्यवस्थापन निर्देशिका २०६१

पहिलो संसोधन - २०६७

परिचय :-

नगरपालिकालाई स्थानीय स्रोतको परिचालनमा सक्षम र प्रभावकारी बनाउन स्थानीय स्तरमा नै निर्णय गर्ने अधिकार दिई स्रोत संकलन र व्यवस्थापनमा आत्मनिर्भर बनाउन स्थानीय शासन ऐन २०५५ र स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली दोश्रो संसोधन २०६१ ले मालपोत वा भूमिकर र घरजग्गाकरको सङ्गमा एकीकृत सम्पत्तिकर लगाउनसक्ने व्यवस्था गरेको छ । नेपालमा सम्पत्तिकरको सुरुआत आर्थिक ऐन, २०६१ बाट शहरी क्षेत्रमा कर अधिकार स्थानीय निकायलाई उपलब्ध गराउने क्रममा २०५७ सालमा घरजग्गाकर उठाउने अधिकार नगरपालिकाले पाएको थियो । स्थानीय स्वायत्त शासन । दोश्रो संसोधन नियमावली २०६१ बमोजिम नगरपालिकाले घरजग्गाकर वा एकीकृत सम्पत्तिकरमध्ये कुनै एउटा कर लिन पाउँछ ।

यस व्यवस्था अनुरूप यस मेचीनगर नगरपालिकाले एकीकृत सम्पत्तिकर व्यवस्थापन प्रक्रियालाई स्पष्ट पारदर्शी तथा व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यले स्थानीय स्वायत्त शासन दोश्रो संसोधन नियमावली २०६१ को नियम २७६ को अधिकार प्रयोग गरी नगरपरिषदको समेत अधिकार प्राप्त नगरपालिकाको बैठकबाट यो एकीकृत सम्पत्तिकर व्यवस्थापन निर्देशिका स्वीकृत गरी लागू गरिएको छ ।

परिच्छेद - १ परिभाषा र व्याख्या

१ . उद्देश्य :-

- १.१ एकीकृत सम्पत्तिकरको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट नगरपालिकाको राजश्व परिचालनमा बृद्धि गर्ने ।
- १.२ एकीकृत सम्पत्तिकर व्यवस्थापन प्रक्रियालाई स्पष्ट, पारदर्शी तथा व्यवस्थित गर्ने ।
- १.३ एकीकृत सम्पत्तिकर व्यवस्थापनकार्यमा नगरपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई मार्गदर्शन गर्ने ।
- १.४ एकीकृत सम्पत्तिकर व्यवस्थापनमा सरोकारवालको भूमिका स्पष्ट गर्ने र कार्यविधि सरल बनाउने ।
- १.५ एकीकृत सम्पत्तिकर कार्यान्वयनमा प्रयोग हुने फाराम तथा खाताहरूको ढाँचा स्पष्ट गर्ने ।

२. संक्षिप्त नाम तथा प्रारम्भ :

यो निर्देशिकाको नाम एकीकृत सम्पत्तिकर व्यवस्थापन निर्देशिका २०६१ राखिएको छ र यो निर्देशिका नगरपालिकाले पारित गरेको मिति देखि लागू हुनेछ ।

३. परिभाषा :

- क) “ऐन” भन्नाले स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ सम्भन्नुपर्छ ।
- ख) “नियमावली” भन्नाले स्थानीय स्वायत्त शासन - दोश्रो संसोधन) नियामवली २०६१ सम्भन्नुपर्छ ।
- ग) “आर्थिक नियमावली” भन्नाले स्थानइ निकाय(आर्थिक प्रशासन)पहिलो संसोधन नियमावली, २०६१ सम्भन्नुपर्छ ।
- घ) “परिषद” भन्नाले स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ को दफा ७६ बमोजिमको नगरपरिषद सम्भन्नुपर्छ ।
- ङ) “नगरपालिका” भन्नाले नगरपालिका बोर्डलाई सम्भन्नुपर्छ ।

- च) “एकीकृत सम्पत्तिकर” भन्नले नगरक्षेत्रको जग्गा र त्यस्तो जग्गामा बनेको भौतिक संरचनामा लाग्ने करलाई सम्भन्नुपर्छ ।
- छ) “सम्पत्ति” भन्नाले कुनै व्यक्ति वा संघसंस्थाको नाममा नगरक्षेत्रभित्र रहेको भौतिक जग्गा र त्यस्तो जग्गामा बनेको संरचनालाई जनाउँछ ।
- ज) “संरचना” भन्नाले घर, टहरा, गोदाम, सेड, ग्यारेज, पर्खालजस्ता स्थानीय निर्माणलाई सम्भन्नुपर्छ ।
- झ) “सामुदायिक संस्था” भन्नाले नगरपालिका क्षेत्रभित्र गठन भई नगरपालिकामा सूचीकृत भएका समुदायमा आधारित संगठित संस्थालाई जनाउँछ ।
- ञ) “प्रमुख” भन्नाले नगरपालिकाको प्रमुखलाई सम्भन्नुपर्छ ।
- ट) “कार्यकारी अधिकृत” भन्नाले नगरपालिकाको सचिवलाई जनाउँछ ।
- ठ) “मूल्यांकन समिति” भन्नले एकीकृत सम्पत्तिकर प्रयोजनका लागि जग्गा तथा संरचनाको मूल्यांकन गर्न नगरपालिकाद्वारा निर्देशिका बमोजिम गठित समिति सम्भन्नुपर्छ ।
- ड) “बिजक” भन्नाले करदातालाई जानकारी दिने उदेश्यले नगरपालिकाले तयार गरेको सम्पत्तिको मूल्यांकन र सो मा लाग्ने कर सम्बन्धी विल्लार्य जनाउँछ ।
- ढ) “करदाता” भन्नले नगर क्षेत्रभित्र जग्गा तथा संरचनाको स्वामित्व भएका व्यक्तिहरूलाई जनाउँछ ।
- ण) “स्वयं विवरण दाखिला” भन्नले करदाता आफैले आफ्नो सम्पत्तिको यर्थाथ विवरण खोली निर्धारित ढांचामा नगरपालिकामा बुझाउने कार्यलाई जनाउँछ ।
- त) “स्थलगत सर्वेक्षण” भन्नाले नगरपालिकाद्वारा गठित टोली वा खटाईएको व्यक्तिले स्थलगत रूपमा छलफल समेत गरी सूचना संकलन गर्ने कार्यलाई जनाउँछ ।
- थ) “प्रचलित कानून” भन्नाले स्थानीय स्वयत्त शासन ऐन २०५५ र स्थानीय स्वायत्त शासन (दोश्रो संसोधन) नियमावली, २०६१ स्थानीय निकाय (आर्थिक प्रशासन) पहिलो संसोधन नियमावली, २०६१ वा आतिरिक्त अन्य प्रचलित कानूनलाई सम्भन्नुपर्छ ।
- द) “टोल विकास संगठन” भन्नाले शहरी समाज परिचालन प्रक्रिया मार्फत तोकिएको भौगोलिक क्षेत्रको टोल तथा समुदायको आर्थिक सामाजिक तथा संस्थागत विकासका लागि एक परिवार एक सदस्यको अवधारणामा आधारित भई गठन र संचालन भएको र नगरपालिकामा सूचीकृत गरिएको स्थानीय स्तरको संघ, संस्था र समूहलाई जनाउँछ ।
- ध) “निजी क्षेत्र” भन्नाले स्वीकृति प्राप्त निजी कम्पनी, फर्म, संस्था व्यावसायिक व्यक्ति वा संगठित समूहलाई जनाउँछ ।
- न) “सरोकारवाला” भन्नाले नगरपालिकाको निर्णयले प्रत्यक्ष रूपमा प्रभाव पार्ने व्यक्ति वा संस्थाहरूलाई जनाउँछ ।
- प) “सम्पत्ति धनी” भन्नाले नगरक्षेत्रभित्र आफ्ना नाममा जग्गा तथा संरचना भएका व्यक्ति, सरकारी तथा अर्ध सरकारी निकाय वा संघसंस्थालाई जनाउँछ ।
- फ) “कार्यालय” भन्नाले नगरपालिका कार्यालयलाई जनाउँछ ।

- व) “क्षेत्र” भन्नाले अनुसूची ५ बमोजीम वर्गिकरण भएका क्षेत्रहरु जनाउँछ ।
- भ) “आकस्मिक सेवा” भन्नाले तत्काल सेवा उपलब्ध नगराईएमा जिउ, धनको क्षति हुने किसिमका सेवाहरु जस्तो वारुणयन्त्र सेवा, एम्बुलेन्स सेवा, प्राकृतिक प्रकोप राहत सेवा जस्ता सेवा सम्भन्नु पर्छ ।

परिच्छेद - २

एकीकृत सम्पत्तिको विवरण संकलन तथा अभिलेखसम्बन्धी व्यवस्था :

४. **एकीकृत सम्पत्तिको विवरण संकलन विधि :-**
- ४.१ नगरपालिकाले एकीकृत सम्पत्तिकर लागू गर्ने प्रयोजनका लागि अधिल्लो आर्थिक वर्षदेखि नै करदाताका नाममा रहेको एकीकृत सम्पत्तिको विवरण संकलनकार्यको सुरुवात गर्नेछ ।
- ४.२ नगरपालिकाले एकीकृत सम्पत्तिकर विवरण संकलन तथा अधावधिक गर्न करतादाहरुले उपलब्ध गराएको विवरणका आधारमा प्रत्येक व्यक्तिका नाममा रहेको सम्पत्तिको पहचान तथा अधावधिक तथा अधावधिक गर्ने गरी स्वयं विवरण दाखिला विधिलाई प्रयोगमा ल्याईनेछ ।
- ४.३ शुरुवातमा नगरपालिकाले करदाताहरुको सम्पत्तिको विवरण गर्नका लागि कार्ययोजना सहितको परियोजना प्रस्ताव स्वीकृत गर्नुपर्नेछ ।
- ४.४ सम्पत्तिको विवरण संकलनका लागि परियोजना प्रस्ताव बमोजीमको कार्य गर्न मौजुदा जनशक्ति अपर्याप्त भई थप जनशक्तिको आवश्यकता परेमा त्यस्तो जनशक्ति प्रचलित कानूनबमोजीम कारारमा नियुक्त गरी वा टोल विकास संगठन वा अन्य संगठित सामुदायिक संघसंस्थासंग सम्भौता गरी सेवा करारमा लिन सकिनेछ ।
५. **स्थलगत सर्वेक्षणसम्बन्धी व्यवस्था :-**
- ५.१ स्वयं विवरण दाखिला विधिबाट प्राप्त सूचनाहरुलाई अभि परिष्कृत गर्न आवश्यक ठानेमा नगरपालिकाले स्थलगत सर्वेक्षण सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था गरी स्थलगत रुपमा नै सूचना, संकलन तथा अधावधिक गर्न सक्नेछ ।
६. **स्वयं विवरण दाखिलासम्बन्धी व्यवस्था :**
- ६.१ नगरपालिकाले प्रत्येक पांच वर्षमा एकपटक नगरक्षेत्र भित्रका सम्पत्ति धनीहरुलाई अनुसूची - १ बमोजिमको विवरण फारम भरी आ-आफनो सम्पत्तिको विवरण दाखिला गर्न सूचना आहवान गर्न सक्नेछ ।
- ६.१(क) प्रत्येक पांच वर्ष पछि नगरपालिकाबाट सम्पत्तिकर पुनर्मुल्याङ्कन हुदा सम्पत्तिधनीले पुनर्मुल्याङ्कित दरमा स्व घोषण गर्न चाहेमा देखि बाहेक नगरपालिकाले पुनर्मुल्याङ्कित दरमा सम्पत्तिको मुल्याङ्कन गर्दा सम्पत्ति धनीले यस पुर्व पेश गरेको सम्पत्ति विवरण लाई आधारमानी गर्नेछ ।
- ६.२ नगरपालिकाले एकीकृत सम्पत्तिकर लागू गर्ने आर्थिक वर्ष सुरु हुनु अगावै बुंदा ६.१ बमोजीम सूचना जारी गरी कर दाताहरुबाट सम्पत्ति दाखिला गर्ने म्याद दिनु पर्नेछ ।

- ६.३ नगरपालिकाले बुंदा नं.६.१ र ६.२ बमोजीमको सूचना जारी गर्दा पहिलोपटक करदाताहरूलाई विवरण दाखिला गर्न ३५(पैतिस) दिनको म्याद दिनेछ । उक्त म्याद विवरण दाखिला हुन नसकी म्याद बढाउन आवश्यक ठानेमा पटकपटक गरी बढीमा एक महिनासम्म म्याद बढाउन सक्नेछ ।
- ६.४ नगरपालिकाले बुंदा नं. ६.३ बमोजीम सम्पतिको विवरण दाखिला गर्न आहवान गरेको समयावधिभित्र अनुसूची-१ बमोजिमको फारामा आ-आफ्नो जग्गा तथा संरचनाको सत्य तथ्य विवरण भरी नगरपालिकामा दाखिला गर्नु सम्बन्धित सम्पति धनीको कर्तव्य हुनेछ ।
- ६.५ नगरपालिकाले अनुसूची-२ बमोजिमको ढाचामा सम्पतिविवरण गर्ने सूचना आहवान गर्नेछ । यस्तो सूचाना प्रकाशन र प्रसारण गर्दा उपलब्ध सञ्चारका माध्यमहरूलाई प्रयोगमा ल्याउनु पर्नेछ ।
- ६.६ सम्पति धनीहरूलाई विवरण फारा मभर्न सहयोग गर्नका लागि नगरपालिकाले आवश्यकताअनुसार स्थानीय संघ संस्था , सामुदायिक संस्था , टोल विकास संगठन तथा स्वयंसेवकहरूलाई परिचालन गर्न सक्नेछ ।
- ६.७ बुंदा नं.६.६ बमोजिमका संघ,संगठन तथा स्वयंसेवकहरू परिचालन गर्दा एकीकृत सम्पतिकर सम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्नु पर्नेछ ।
- ६.८ कुनै करदाताले सम्पतिको विवरण दाखिला गरेपछि जग्गाको स्वामित्वमा परिवर्तन वा संरचना निर्माणका कारणले सम्पति थपघट भएमा प्राप्त गर्नेले वा निर्माण गर्नेले सोको प्रमाण सहितको विवरण पैतिस(३५) दिनभित्र नगरपालिकामा बुझाउनु पर्नेछ ।
- ६.९ सम्पतिको विवरण सम्पतिको धनी स्वयंले नगरपालिकामा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।
- ६.१० बुंदा नं.६.६ बमोजिम सम्पति धनी स्वयं उपस्थित भई विवरण दाखिला गर्न नसकेमा सगोलको परिवारका कानुन बमोजिमका अन्य सदस्य नभएका नाबालक तथा लाटालाटीका हकमा वडा समितिको सिफारिश सहित निजको संरक्षकले सम्पति विवरण बुझाउनु सक्नेछ ।
- ६.११ संयुक्त स्वामित्वमा रहेको सम्पतिको विवरण सम्पति धनीहरूले संयुक्त रुपमा वा सोमध्ये कुनै एकाजनाले दाखिला गर्न सक्नेछ ।
- ६.१२ कुनै करदाताले बुंदा नं.६.३ को समयावधिभित्र सम्पति विवरण फाराम दाखिला नगरेमा वा भुङ्गा विवरण दाखिला गरेमा नगरपालिकाले परिच्छेद ६ को बुंदा नं. १६ अनुसार थप शुल्क लिई विवरण फाराम बुझिलिन सक्नेछ ।
- ७. सम्पतिको प्रमाण तथा विवरण संकलन सम्बन्धी व्यवस्था :-**
- ७.१ करदाताले जग्गाको विवरण दाखिला गर्दा क्षेत्रफलसमेत खुलेको आफ्नो स्वामित्वको प्रमाण साथै पेस गर्नु पर्नेछ ।
- ७.२ बुंदा नं. ७.१ बमोजिमको पेस भएको प्रमाण आधिकारिक नभएमा त्यस्तो जग्गाको विवरण नगरपालिकाले स्वीकार गर्नेछैन । जग्गा धनी प्रमाण पत्र प्राप्त गरेको तर मालपोत कार्यालयमा मोठ कायम नभएका जग्गा धनीहरूको हकमा मोठ कायम नभएसम्म वा मालपोत कार्यालयबाट मोठ कायमका लागि लेखी नआए सम्म त्यस्तो प्रमाणलाई आधिकारीक मानिने छैन ।
- ७.३ करदाताहरूले विवरण दाखिला गर्दा देहाय बमोजिमका कागजातहरू समेत संलग्न गरी पेस गर्नु पर्नेछ ।

- ७.३.१ एकीकृत सम्पतिकर लागु हुनुभन्दा अघिल्लो आर्थिक वर्षसम्मको मालपोत वा भूमिकर तथा घर जग्गा कर तिर्नु पर्ने भए सो समेत तिरेको निस्सा वा नगरपालिकाको प्रमाणित विवरण ।
- ७.३.२ जग्गा धनी प्रमाणपुर्जाको प्रतिलिपी वा जग्गाको स्वामित्व र क्षेत्रफल खुलेको प्रमाण कागजात ।
- ७.३.३ नक्सापास भएको संरचनाको हकमा नक्सा पास भएको वा निर्माण सम्पन्न भएको प्रमाण ।
- ७.३.४ नगरपालिका गठन हुनु पूर्व बनेका संरचनाको हकमा निर्माण मिति खुलेको वडा समितिको सिफारिसमा प्राविधिकबाट पुष्ट्याई सहितको सिफारिस ।
- ७.३.५ संघ,संस्था तथा संगठनको हकमा संस्था दर्ता प्रमाणपत्र को नविकृत प्रतिलिपी ×..... ।
- ७.४ स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली , २०५६ को नियम १४४ को उपनियम १६ बमोजिम एकीकृत सम्पतिकर नलाग्ने भनी तोकिएको सम्पतिमा प्रचलित कानून बमोजिम एकीकृत सम्पतिकर लाग्ने कुनै व्यक्ति , संघ , संस्था वा निकायले निश्चित अवधि सम्म प्रयोग गर्ने गरी कुनै संरचना निर्माण गरेमा यस्तो संरचनाको विवरण दाखिला गर्ने र एकीकृत सम्पतिकर बुझाउने दायित्व सम्बन्धि निर्माणकर्ताको हुनेछ ।
- ७.५ प्रचलित कानून बमोजिम नक्सापास गरी निर्माण गर्नु पर्ने तर नक्सा पास नगरी निर्माण भएका संरचनाको सम्पति विवरण बुझदा नगरपालिकाले नक्सापास दस्तुर वापतको रकम धरौटी लिई निश्चित समयभित्र नक्सा पास प्रक्रिया आरम्भ गर्ने कबुलियत गराई सम्पति विवरण स्वीकार गर्न सक्नेछ । यस्ता संरचनाको हकमा करदाताले दिएको विवरणलाई नै आधार मानी घरको आकार, प्रकार एवं निर्माण मिति कायम गर्न सकिनेछ । तर यसरी स्वीकार गरिएको संरचनाको विवरण नक्सा पास भए सरहको मानिने छैन ।
- ७.६ कर तिर्ने दायित्व भएका कुनै सम्पति धनीको सम्पतिमा निजको मञ्जुरनामा लिई अर्को व्यक्तिले संरचना निर्माण गरेमा संरचना समेतको विवरण दाखिला गर्ने तथा कर बुझाउने दायित्व सम्बन्धित सम्पति धनीको हुनेछ ।
- ७.७ करदाताले भरेको विवरण र प्रमाण जांच गरी दर्ता गर्न नगरपालिकाले कर्मचारी वा टोली खटाउन सक्नेछ । यस्ता कर्मचारी वा टोलीले बुझ्न चाहेको सूचना वा माग गरेको विवरण उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित सम्पति धनीको कर्तव्य हुनेछ ।
- ८. एकीकृत सम्पतिको अभिलेख सम्बन्धी व्यवस्था: -**
- ८.१ नगरपालिकाले वडागत रुपमा अलग-अलग लगत किताब खडा गरी प्रत्येक सम्पति धनीको सम्पतिको छुट्टा-छुट्टै विवरण देखिने गरी अनुसूची-३ बमोजिमको ढांचामा एकीकृत सम्पतिको अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।
- ८.२ एकीकृत सम्पतिको लगत किताब कम्तीमा पांच वर्षाका लागि हुने गरी तयार गर्नु पर्नेछ । यस्तो लगत किताबमा करदाताले बुदा नं.६.८ बमोजिम पेस गरेको विवरणका आधारमा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।
- ८.३ बुदा ८.२ अनुसार सम्पति विवरण अद्यावधिक गर्दा अनुसूची-४ बमोजिमको दाखिला खारेजी टिपोट भरी सोको आधारमा जग्गा दिनेको खाताबाट सम्पति घटाई तथा जग्गा लिनेको खातामा सम्पति बढाई अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ।

- ८.४ नगरपालिकाले करदाताले पेस गरेका विवरणहरु अद्यावधिक गर्दा स्थलगत निरीक्षण वा सम्बन्धित निकायबाट सूचना प्राप्त गरी गर्न सक्नेछ ।
- ८.५ नगरपालिकाले एकीकृत सम्पतिकर व्यवस्थापन गर्न कम्प्युटरकृत प्रविधि प्रयोग गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद- ३

एकीकृत सम्पतिको मूल्यांकनसम्बन्धी व्यवस्था :-

९. सम्पतिको मूल्यांकन विधि :

- ९.१ नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै एक व्यक्तिका नाममा विभिन्न स्थानमा रहेको सम्पत्तिहरुलाई अलग-अलग मूल्यांकन गरी एकीकृत गरिनेछ ।
- ९.२ संयुक्त स्वामित्वा रहेको सम्पत्तिलाई एक व्यक्ति सरह सोही बमोजिम करदाता कायम गरिनेछ । संयुक्त स्वामित्वको सम्पति सोही व्यक्तिको अन्य सम्पत्तिमा जाडिनेछैन ।
- ९.३ एकीकृत सम्पतिकर प्रयोजनका लागि नगरपालिकाले गरेको मूल्यांकन पांच वर्षसम्म कायम रहनेछ ।
- ९.४ सम्पत्तिधनीले पहिलोपटक पेस गरेको सम्पति विवरण थपघट भएमा बुंदा नं.११.३ बमोजिम करतादाको सम्पतिको मूल्यांकन दर संसोधन भएमा त्यस्ता करदाताको सम्पतिको पुनः मूल्यांकन फारम भरी संसोधित मूल्यांकन गरिनेछ ।
- ९.५ प्रत्येक आर्थिक वर्षको १ गते देखि करदाताका नाममा रहेको सम्पतिको मूल्यांकन गरी कर असुल गरिनेछ
- ९.६ सम्पतिको मूल्यांकन प्रयोजनको लागि जग्गाधनी प्रमाणपुर्जाका आधारमा जग्गाको स्वामित्व तथा क्षेत्रफल कायम गरिनेछ ।
- ९.७ बुंदा नं.७ बमोजिम प्राप्त सम्पतिको मूल्यांकन गर्दा संरचनाको मात्र मूल्यांकन गरी एकीकृत सम्पतिकर मसुल गरिनेछ ।
- ९.८ संरचनाको मूल्यांकन प्रयोजनका लागि संरचनाको आकार प्रकार , बनोटको किसिम,क्षेत्रफल प्रयोग तथा निर्माण मिति करदाताको पेस गरेको विवरण अनुसार कायम गरिनेछ । तर, नक्सापास भएका संरचनाको हकमा नक्सा पास प्रमाणपत्रलाई आधारका रूपमा लिन बाधा पुगेको मानिने छैन ।
- ९.९ करदाताले शुरुमा पेश गरेको विवरणमा जग्गामा भएको विकास वा खरिद विक्री वा प्राकृतिक कारणले जग्गाको क्षेत्र परिवर्तन भएमा सम्पति धनीले निवेदन दिई न.पा.को निर्णयानुसार मूल्यांकन संसोधन हुन सक्नेछ । यस्तो किसिमको संसोधनमा बुंदा नं.११.३मा भएको व्यवस्था लागु हुने छैन ।
- ९.१० जग्गाको मूल्यांकन गर्दा वर्तमान भू-स्थितिको आधारमा गरिनेछ ।

१०. मूल्यांकन समिति सम्बन्धी व्यवस्था :

- १०.१ नगरपालिकाले एकीकृत सम्पतिको मूल्यांकन आधार तयार गरी सिफारिस गर्न र मूल्यांकन सम्बन्धी समस्या समाधान गर्नका लागि रायसुझाव पेस गर्न देहाय बमोजिमको सम्पतिकर मूल्यांकन समिति गठन गर्नेछ ।

प्रमुख

: संयोजक

मालपोत कार्यालयका अधिकृत प्रतिनिधी

: सदस्य

स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघको प्रतिनिधी	: सदस्य
कार्यकारी अधिकृत वा निजले तोकेको प्रतिनिधी	: सदस्य
राजश्व उपशाखा प्रमुख	: सदस्य सचिव
मूल्यांकन समितिले आवश्यक सम्भेका अन्य व्यक्तिहरु	: आमन्त्रित सदस्य

- १०.२ मूल्यांकन समितिको बैठक कम्तिमा महिनामा एकपटक बस्नु पर्नेछ । समितिका सदस्य तथा आमन्त्रित सदस्यले नगरपालिका सदस्यले पाए सरह बैठक भत्ता पाउनेछन ।
- १०.३ मूल्यांकन समितिको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी देहायबमोजीम हुनेछ ।
- १०.३.१ नगरपालिका क्षेत्रभित्रका जग्गाको क्षेत्र विभाजन गरी अनुसूची-५ बमोजिमको ढांचामा न्यूनतम मूल्यांकनदर सिफारिस गर्ने
- १०.३.२ संरचनाका हकमा सो को बनोट रहेको स्थान, प्रयोग र लाभलाई समेत विचार गरी अनुसूची-६ बमोजिमको ढांचामा मूल्यांकनदर सिफारिस गर्ने ।
- १०.३.३ जग्गा तथा संरचनाको मूल्यांकनदर सिफारिस प्रयोजनका लागि स्थलगत अध्ययन, छलफल तथा परामर्श गोष्ठीको आयोजनागर्ने छलफल एवं परामर्शको लागी आवश्यकता अनुसार स्थानीय संघसंस्था तथा टोल विकास संगठनका प्रतिनिधिलाई समेत आमन्त्रण गर्ने ।
- १०.३.४ नगरपालिकाले गरेको मूल्यांकन उपर कुनै करदातालाई चित्त नबुझी निवेदन दिएमा सो को जांचबुझ गरी निर्णयका लागि नगरपालिका समक्ष पेश गर्ने ।
- १०.३.५ मूल्यांकन सम्बन्धमा प्राप्त गुनासा तथा उजुरीहरुमा राय सिफारिस सहित निर्णयका लागि नगरपालिका समक्ष पेश गर्ने ।
- १०.३.६ एकिकृत सम्पतिकर व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकाले तोकिए बमोजीमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।
- १०.४ मूल्यांकन समितिले रायसुझाव तथा सरसल्लाहका लागि आवश्यक ठानेका वडा अध्यक्ष तथा अन्य व्यक्तिलाई मूल्यांकन समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- ११. करदाताको सम्पत्तिको मूल्यांकन :**
- ११.१ प्रत्येक करदाताको सम्पत्तिको मूल्यांकन अनुसूची-७ बमोजिमको मूल्यांकन फारामको ढांचामा कार्यकारी अधिकृतले तोकेको कर्मचारीले गर्नेछन वा कम्प्युटर प्रविधिबाट समेत मुल्याङ्कन गर्न सकिनेछ ।
- ११.२ जग्गाको मूल्यांकन गर्दा सामान्यत : करदाता स्वयंले पेस गरेको मूल्यांकन दरका आधारमा गरिनेछ । तर करदाताले पेस गरेको मूल्यांकनको दर नगरपरिषदले तोकेको न्यूनतम दरभन्दा कम भएमा नगरपरिषदले तोकेको न्यूनतम मूल्यांकन दर अनुसार मूल्यांकन गरिनेछ ।
- ११.३ करदाताले दाखिला गरेको मूल्यांकन दरमा एक वर्षसम्म कुनै पनि संशोधन गरिने छैन । तर करदाताले आफ्नो सम्पत्तिको मूल्यांकनमा संशोधन गर्न चाहेमा निजको निवेदनका आधारमा नगरपालिकाले पांच वर्षमा बढीमा एकपटकसम्म मूल्यांकन दर संशोधन गरिदिन सक्नेछ ।
- ११.४ बुदा नं.११.३ बमोजिम मुल्याङ्कन दर संशोधन गर्दा नगरपरिषदले गरेको न्यूनतम मुल्याङ्कन हद भन्दा कम हुनेगरि संशोधन गर्न सकिने छैन ।

- ११.५ संरचनाको मुल्याङ्कन प्रयोजनको लागि ह्यास कट्टी गर्दा अनुसूची-८ बमोजिम दररेट अनुसार पाँच वर्षका लागि एकै पटक गरिने छ ।
- ११.६ संरचनाको मुल्याङ्कन प्रयोजनको लागि अनुसूची-६ बमोजिम पाँच वर्षका लागि एकै पटक मुल्याङ्कन गरिने छ । उक्त दर भन्दा माथी सम्पत्तीधनीले संरचनाको मूल्य स्वघोशणा गर्न चाहेमा सोहि बमोजिम मुल्याङ्कन गरिनेछ ।
- १२. विवरण पेश नगर्ने करदाताको सम्पत्तीको मुल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्था :**
- १२.१ कुनै करदाताले आफ्नो सम्पत्तिको विवरण दाखिला नगरेमा कार्यकारी अधिकृतले त्यसता व्यक्तिलाई विवरण दाखिला गर्न लिखिन आदेश वा सूचना दिन सक्नेछ । त्यस्तो आदेश वा सूचनाको जानकारी चिठी पत्र, पत्रपत्रिका, प्याक्स वा अन्य संचारका माध्यम मार्फत पनि जारी गर्न सकिनेछ । यस्तो आदेश पाएको वा सूचना जारी भएको मितिले पैतिस दिनभित्र आफ्नो सम्पत्तिको विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व सम्बन्धित करदातालेको हुनेछ ।
- १२.२ बुंदा नं.१२.१ बमोजिम सम्पत्तिको विवरण दाखिला गर्न दिएको समयावधिभित्र सम्पत्तिको विवरण दाखिला नगरेमा कार्यकारी अधिकृत वा तोकिएको कर्मचारीले स्थलगत रुपमा बुझी अनुमानित कर तोक्यो विवरण बुझाउन कार्यकारी अधिकृतले लिखित आदेश दिन सक्नेछ ।
- १२.३ बुंदा नं.१२.२ बमोजिमको आदेश पाएको मितिले पैतिस (३५) दिनभित्र यर्थाथ विवरण पेश गरी जरिवानका साथै कर रकम चुक्ता गर्ने दायित्व सम्बन्धित करदाताको हुनेछ ।
- १२.४ बुंदा नं.१२.२ बमोजिमको आदेश पाएको मितिभित्र पनि करदाताले विवरण बुझाई कर दाखिला नगरेमा नगरपालिकाले निजको नाममा रहेको चलअचल सम्पति रोक्का राखी प्रचलित कानुन बमोजिम कर असुल गर्न सक्नेछ ।
- १२.५ बुंदा नं.१२.४ बमोजिम कर असुल गर्दा कार्यकारी अधिकृतले लागेको सम्पूर्ण खर्चसमेत सम्बन्धित करदाताबाट असुलउपर गर्नु पर्नेछ । यस्तो खर्च निजले तिर्नुपर्ने कर रकमको दोब्बरभन्दा बुढी हुनेछैन ।

परिच्छेद- ४

एकीकृत सम्पत्तिकरको दररेट निर्धारण तथा बिलिङ सम्बन्धि व्यवस्था :

- १३. एकीकृत सम्पत्तिकरको दररेट तथा अन्य शुल्क निर्धारण**
- १३.१ स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली , २०५६ को नियम १४४ को उप-नियम १ को सीमाभित्र रही नगरपरिषदले एकीकृत सम्पत्तिकरको तह (स्ल्याव) तथा दर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।
- १३.२ बुंदा नं.१३.१ को प्रयोजनका लागि एकीकृत सम्पत्तिकरको तह (स्ल्याव) तथा करको दर अनुसूची-९ बमोजिमको ढांचामा स्वीकृत गर्नुपर्नेछ ।
- १३.३ बुंदा नं.१३.१ बमोजिम नगरपरिषदबाट करको तह (स्ल्याव) तथा दर निर्धारण नभएको अवस्थामा अनुसूची-१० बमोजिम सुत्र प्रयोग गरी कर निर्धारण गर्न सकिनेछ ।

१३.४ नगरपालिकाले नगरपरिषदको निर्णयबमोजिम नगरवासीहरूलाई फोहोरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई,सडकबत्ती,ढल निकास,वारुणयन्त्र ,सम्पत्तीकर व्यवस्थापन सेवा शुल्क जस्ता आफुले उपलब्ध गराउने सेवासुविधाका निम्ति एकीकृत सम्पत्तिकरको निश्चित शुल्क वा दस्तुर थप गरी लगाउन सक्नेछ, साथै स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली संसोधन सहित २०५६ को नियम १४४ को उप नियम १६ को खण्ड (ख) देखि (भ) सम्मको सम्पत्तीको व्यवस्थापन गरेवापत नगरपालिकाले मुल्याङ्कनको आधारमा मुल्याङ्कित रकममा ०.०२ प्रतिशत का दरले सेवा शुल्क लिनेछ ।

१३.५ बुंदा नं.१३.४ बमोजिम थप सेवा सुविधाको निम्ति लगाइएको थप शुल्क वा दस्तुर वापत उठेको रकमको अलग हिसाव राखि सम्बन्धित सेवा सुविधाका लागि मात्र खर्च गर्नु पर्नेछ । उक्त सेवा उपलब्ध गराए वापत अन्य कुनै तरिकाबाट पुनः शुल्क वा दस्तुर लिन पाउने छैन ।

१४. कर बिलिड :

१४.१ सम्पत्तिको मूल्यांकन तथा कर निर्धारण भइसकेपछि अनुसूची-११ बमोजिम ढांचामा एकीकृत सम्पत्तिकरको विजक तयार गरी करदातालाई उपलब्ध गराई सो को विवरण अनुसूची-१२ बमोजिमको खातामा राख्नु पर्नेछ ।

१४.२ एकीकृत सम्पत्तिकर विजकको रंग पहिलो प्रति सम्बन्धित करदातालाई उपलब्ध गराई रातो रंगको दोस्रो प्रति सम्बन्धित करदाताको पाइलमा राख्नु पर्नेछ ।

१४.३ एकीकृत सम्पत्तिको विजक नगरपालिकाले सम्बन्धित करदाताको घरमै पठाउने व्यवस्था गर्नेछ । सो अनुसारको व्यवस्था हुन नसकेमा सोको जानकारी सूचना प्रकाशन वा उपलब्ध संञ्चारका माध्यमहरूको प्रयोग गरी करदाताहरूलाई सूचना दिइनेछ ।

१४.४ नगरपालिकाले प्रत्येक आर्थिक वर्षको मंसिर सम्ममा एकीकृत सम्पत्तिकरको विजक करदातालाई बुझाउनु पर्नेछ । यस्तो विजक बुझाउन नगरपालिकाले आपसी सम्झौताका आधारमा कुनै सामुदायिक संघसंस्था, टोल विकास संगठन वा निजी क्षेत्रलाई परिचालन गर्न सक्नेछ ।

१४.५ नगरपालिकाबाट एकीकृत सम्पत्तिकरको विजक तयार भईनसकेको अवस्थामा करदाताले कर बुझाउन चाहेमा तत्कालै विजक तयारगरि असुल गरिनेछ ।

१४.६ नगरपालिकाबाट एकीकृत सम्पत्तिकरको उपर कसैलाई चित्त नबुझेमा अनुसूची-१३ को ढांचामा नगरपालिका प्रमुख समक्ष उजुरी दिन सक्नेछन । यसरी पर्न आएको निवेदन प्रमुखले जांचबुझ गर्न लगाई निर्णयका लागि नगरपालिकामा पेश गर्न लगाउनु पर्नेछ र नगरपालिकाले गरेको निर्णय नै अन्तिम हुनेछ ।

परिच्छेद- ५

एकीकृत सम्पत्तिकर असुलीसम्बन्धी व्यवस्था:

१५. एकीकृत सम्पत्तिकर असुली :

१५.१ नगरपालिकाले एकीकृत सम्पत्तिकर संकलनका लागि एकीकृत सम्पत्तिकर उपशाखाको स्थापना गरी कार्य गर्न सक्नेछ । एकीकृत सम्पत्तिकर सम्बन्धी सम्पूर्ण अभिलेखहरू उक्त उपशाखा प्रमुखको जिम्मामा रहनेछ ।

- १५.२ एकीकृत सम्पत्तिकरको संकलन अनुसूची-१४ बमोजिमको नगदी रसिदबाट हुनेछ । नगदी रसिदको सेतो रंगको पहिलो प्रति सम्बन्धित करदाताको फाईलमा राखी पहेंलो रंगको दोस्रो प्रति सम्बन्धित करदातालाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ वा कम्प्युटर प्रविधि वाट रसिद जारी गर्नेछ ।
- १५.३ एकीकृत सम्पत्ति कर असुली रकमको दैनिक विवरण अनुसूची-१५ बमोजिमको ढांचामा तयार गरी सोको भोलिपल्ट बैंक दाखिला गर्नु पर्नेछ । बैंक दाखिला भौचर र विवरण आर्थिक प्रशासन शाखामा बुझाउनु सम्बन्धित उपशाखा प्रमुखको कर्तव्य हुनेछ ।
- १५.४ एकीकृत सम्पत्तिकरको असुली विवरण अनुसूची-१५ बमोजिमको खातामा अधावधिक राख्नु पर्नेछ ।
- १५.५ नगरपालिकाले प्रत्येक करदाताको घरदैलोबाटै कर असुल गर्नका लागि मौजूदा कर्मचारी, टोल विकास संगठन , स्थानीय सामुदायिक संघसंस्था र निजी क्षेत्रलाई परिचालन गर्न सक्नेछ ।
- १५.६ स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ को नियम १४४ को उपनियम १६ बमोजिम एकीकृत सम्पत्तिकर नलाग्ने भनी तोकिएका सम्पत्तिका हकमा नरपालिकाले सम्पत्तिको मूल्यांकन गरी कर नलाग्ने बेहोरा जनाई नगदी रसिद उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । तर बुंदा नं.१३.४ बमोजिम लगाइएको सेवा शुल्क तथा दस्तुर बुझाउनु सम्बन्धित सेवाग्राहीको कर्तव्य हुनेछ ।
- १५.७ करदाताको नगरपालिकामा सम्पत्तिको विवरण दाखिला नगरेको वा नगरपालिकाले सम्पत्ति पहिचान गर्न नसकेका कारणले कुनै करदाता कर तिर्ने दायित्वबाट मुक्त हुने छैनन् ।
- १५.८ नगरपालिकाबाट एकीकृत सम्पत्तिकर लागु गर्ने निर्णय भइसकेपछि सो आर्थिक वर्षदेखि मालपोत वा भूमिकर र घर जग्गा कर उठाउन पाइनेछैन । कुनै कारणले सो आर्थिक वर्षको श्रावण १ गतेबाट एकीकृत सम्पत्तिकर बुझिलिन नसक्ने भएमा निश्चित अवधिसम्मका लागि एकीकृत सम्पत्तिकर धरौटी लिई फुकुवापत्र दिन सकिनेछ ।

परिच्छेद-६

पुरस्कार, मिनाह तथा दण्ड जरिवानासम्बन्धि व्यवस्था :

१६. **विवरण दाखिला नगरेमा हुने जरिवाना :**
- १६.१ नगरपालिकाले सम्पत्ति विवरण दाखिला गर्न तोकेको म्यादभित्र दाखिला नगरेमा अनुसूची-१६ बमोजिम थप शुल्क लिई सम्पत्तिको विवरण बुझिलिनेछ ।
- १६.२ करदाताले भुट्टा विवरण दाखिला गरेको प्रमाणित भएमा निजको सम्पत्तिको पुनः मूल्यांकन गरी जरिवाना सहितको कर रकम असुल उपर गरिनेछ । यस्तो जरिवाना लुकाएको सम्पत्तिको प्रति वर्ष ०.५ प्रतिशतले हुन आउने रकम बराबर हुनेछ ।
- १६.३ सम्पूर्ण जग्गाको विवरण दाखिला नगरेको , संरचनाको पुरा तल्लाको संख्या उल्लेख नगरेको , एक तल्लाको क्षेत्रफलमा पन्ध्र प्रतिशतभन्दा बढी फरक पारेको , संरचनाको प्रकार तथ बनोटको किसिम फरक पारेको र संरचनाको प्रयोग सम्बन्धमा गलत विवरण दाखिला गरेको पाइएमा सोलाई भुट्टा विवरण दाखिला गरेको मानी बुंदा नं.१६२ बमोजिम पुनः कर निर्धारण गरी र जरिवाना समेत असुल उपर गरिनेछ

१६.४ कुनै सम्पत्ति धनीले भूट्टा विवरण दाखिला गरेको भनी नगरपालिकामा उजुरी प्राप्त भएमा सो उजुरीउपर ३५ दिनभित्र कार्यकारी अधिकृतले तोकेको कर्मचारीले जांचबुझ गर्नु पर्नेछ ।

१६.५ बुंदा १६.२ बमोजिमको उजुरी सही ठहरिएमा उजुरी दिने व्यक्ति, संगठन वा संस्थालाई जरिवानाको ५० प्रतिशत पुरस्कार दिई सोको अभिलेख गोप्य राखिनेछ ।

१७. कर छुट तथा जरिवाना सम्बन्धि व्यवस्था :-

१७.१ नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सम्पत्तिधनीले प्रत्येक वर्षको एकीकृत सम्पत्तिकर सोही आर्थिक वर्षभित्र भुक्तानी गरिसक्नु पर्नेछ ।

१७.२ प्रत्येक आर्थिक वर्षमा बुझाउनुपर्ने एकीकृत सम्पत्तिकर सोही आर्थिक वर्षको पौष मसान्तभित्र बुझीएमा लाग्ने कर रकममा दस प्रतिशत छुट दिइनेछ ।

१७.३ बक्यौताकर भुक्तानी गर्दा देहायअनुसार जरिवाना लाग्नेछ :

क) एक वर्षको बक्यौतामा सो को दस प्रतिशतले हुन आउने रकम ।

ख) एक वर्षभन्दा बढीको बक्यौतामा प्रतिवर्ष बीस प्रतिशतले हुन आउने रकम ।

१७.४ पांच वर्षसम्म एकीकृत सम्पत्तिकर भुक्तानी नगर्ने करदाताका नाममा रहेको घरजग्गा रजिस्ट्रेसन रोक्का राख्ने कारवाही गरिनेछ ।

१७.५ घरजग्गा रोक्का राखेको दस वर्षसम्म पनि करदाताको कर चुक्ता नगरेमा सम्बन्धित करदाताको सम्पत्ति प्रचलित कानून बमोजिम लिलामविक्री गरी कर तथा जरिवाना असुल उपर गर्न सकिनेछ ।

१७.६ एकीकृत सम्पत्तिकर बक्यौता राख्ने करदातालाई नगरपालिकाले उपलब्ध गराउदै आएको आकस्मिक सेवा बाहेकका अन्य सेवा, सुविधा तथा सिफारिसहरु बन्द गरिनेछ ।

१७.७ एकीकृत सम्पत्तिकर उपशाखाबाट कर चुक्ता भएको प्रमाण पेस नगरेसम्मा नगरपालिकाबाट दिईने सेवा,सुविधा तथा सिफारिसहरु उपलब्ध गराइनेछ ।

१७.८ यो निर्देशिका बमोजिम निर्धारण भएका कर तथा जरिवाना नगरपालिकाको निर्णयबाट छुट वा मिनाहा दिन पाईने छैन । यो बुंदाविपरीत नगरपालिकाको कुनै समिति,पदाधिकारी वा कर्मचारीले मिनाहा दिएको खण्डमा मिनाहा दिएको रकम निजबाट असुलउपर गरिनेछ । तर कुनै करदाताको भौतिक संरचना भूकम्प, बाढी,पहिरो, आगलागीजस्ता प्राकृतिक प्रकोपका कारण क्षति भएमा प्राप्त निवेदनका आधारमा जांचबुझ गरी प्रमाणित भएमा क्षति वरावरको सम्पत्तिमा लाग्ने कर नगरपालिकाले मिनाहा दिन सक्नेछ ।

१७.९ एकीकृत सम्पत्तिकर चुक्ता भइसकेको कुनै सम्पत्तिमा सोही वर्षमा पुनः कर लाग्नेछैन ।

१७.१० एकीकृत सम्पत्तिकर लागू हुनुपूर्व उक्त सम्पत्तिमा लाग्ने मालपोत वा भूमिकर तथा घरजग्गा कर बुझाउने दायित्व सम्बन्धित करदाताको हुनेछ ।

१७.११ एकीकृत सम्पत्तिकर लागू हुनुभन्दा अघिका आर्थिक वर्षको मालपोत वा भूमिकर तथा घरजग्गा कर चुक्ता नभएसम्म नगरपालिकाले एकीकृत सम्पत्तिकर बुझिलिनेछैन ।

परिच्छेद - ७

विविध

१८. **परामर्शदाता नियुक्त गर्नसक्ने** : एकीकृत सम्पत्तिकरको मूल्यांकन गरी बिजक तयार गर्ने काम मौजुदा कर्मचारीबाट निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न नसकिने भएमा नगरपालिकाले समय,लागत र कार्य तोकी छोटो अवधिका लागि परामर्शदाता नियुक्त गरी कार्य गर्न सक्नेछ ।
१९. **कर्मचारीलाई अतिरिक्त समय कार्य गराएबापत सुविधा दिनसक्ने** : एकीकृत सम्पत्तिकरको मूल्यांकन गरी बिजक तयार कार्य गराउन सकिनेछ । यस्तो काम गरेबापत बढीमा प्रति एकाई (प्रति करदाताको एकीकृत सम्पत्तिकरको मूल्यांकन गरी बिजक तयार गर्ने कार्य) पांच रुपैयांका दरले थप सुविधा दिन सकिनेछ ।
२०. **कागजातको गोप्यता** : एकीकृत सम्पत्तिकर प्रयोजनका लागि करदाताबाट प्राप्त कागजात तथा अभिलेख गोप्य राखिनेछ । यस्तो कागजात तथा अभिलेख नगरपालिकाको प्रयोजनका लागि मात्र प्रयोग गरिनेछ । तर कुनै सरकारी निकायबाट सो सम्बन्धी जानकारी माग भई आएमा कार्यकारी अधिकृतले उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
२१. **दर्ता तथा फाराम** : एकीकृत सम्पत्तिकरको प्रयोजनका लागि नगरपालिकाले आवश्यक खाता तथा फारमको विकास गरी लागु गर्न सक्नेछ ।
२२. **सम्पत्ति मूल्यांकन सिफारिसको आधार** : एकीकृत सम्पत्तिकरका लागि करदाताले नगरपालिका समक्ष दाखिला गरेको सम्पत्ति विवरणका आधारमा नगरपालिकाले सम्पत्तिको मूल्यांकन सिफारिस गर्नेछ ।
२३. **सहयोग लिनसक्ने** : नगरपालिकाले जग्गा तथा संरचनाको लगत अधावधिक गर्नका लागि जिल्ला स्थित सम्बन्धित कार्यालयको सहयोग लिन सक्नेछ ।
२४. **सम्मान गर्ने** : नगरपालिकाले सवैभन्दा बढी तिर्ने समयमा नै कर बुझाउने , करदातालाई कर तिर्न प्रोत्साहन गर्ने र एकीकृत सम्पत्तिकर असुलीमा सहयोग पुऱ्याउने करदातामध्ये प्रत्येक वर्ष उत्कृष्ट करदाताका रुपमा पांच जनालाई सम्मान प्रदान गर्नसक्नेछ ।
२५. **विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्ने** : नगरपालिकाले मासिक रुपमा असुल भएको एकीकृत सम्पत्तिकरको विवरण सार्वजनिक गर्नु पर्ने र वार्षिक रुपमा उठेको एकीकृत सम्पत्तिकर तथा सो सम्बन्धमा भएका क्रियाकलापको समीक्षा सहित सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।
२६. **अभिमुखीकरण कार्यक्रम** : एकीकृत सम्पत्तिकर लागु गर्नुपूर्व नगरपालिकाले पदाधिकारी,कर्मचारी तथा सरोकारवालालाई जानकारी गराउन तथा रायसुझाव संकलन गर्न अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन तथा अध्ययन भ्रमण गराउन सकिनेछ ।
२७. **अधिकार प्रत्यायोजन** : यो निर्देशिका बमोजिम कार्यकारी अधिकृतलाई प्राप्त अधिकार मातहतका कुनै कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ । तर बुंदा नं.१२ बमोजिमको आदेश दिने अधिकारको अधिकार प्रत्यायोजन गरिने छैन ।

२८. **प्रमाणको रूपमा काम नलाग्ने** : एकीकृत सम्पत्ति कर तिरेको प्रमाण आधारमामात्र कुनै व्यक्तिको सम्पत्तिकोहक प्रमाण भएको मानिने छैन । एकीकृत सम्पत्ति कर तिरेको नगदी रसिद एकीकृत सम्पत्ति कर चुक्ताको प्रमाण वाहेक अन्य विषयको प्रमाणको रूपमा काम लाग्ने छैन ।
२९. **बाधा अडचन फुकाउ** : स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन,२०५५ तथा स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली,२०५६ तथा यस निर्देशिकामा व्यवस्था भएका व्यवस्था वाहेकका विषयमा नीतिगत निर्णय गर्न आवश्यक भएमा त्यस्तो निर्णय नगरपालिकाले गर्नेछ । विशेष अवस्था परी सम्पत्ति मूल्यांकन गरिएको पांच वर्ष पछि पुन सम्पत्ति मूल्यांकन गर्न नसक्ने अवस्था आएमा नगरपरिषदले अघिल्लो मूल्यांकनलाई आधार मानी एकीकृत सम्पत्तिकर असुल गर्ने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
३०. **निर्देशिकाको व्याख्या** : यो निर्देशिकाले अन्तिम व्याख्या नगरपरिषद वा परिषदको अधिकार प्राप्त निकायले दगर्नेछ ।
३१. **निर्देशिका संशोधन** : स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन,२०५५ तथा स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली,२०५६ संशोधन भई यो निर्देशिकाका प्रावधानहरु उक्त ऐन नियमको प्रतिकुल भएको अवस्थामा तथा एकीकृत सम्पत्तिकर कार्यान्वयन ढांचामा परिवर्तन गर्नु पर्ने अवस्थामा अन्य अवस्थामा यो निर्देशिका संशोधन हुनेछैन ।

समाप्त

मेचीनगर नगरपालिका कार्यालय ईटाभट्टा,भापा

एकिकृत सम्पत्तीकर व्यवस्थापन निर्देशिका

२०६१

पहिलो संसोधन -२०६७

